

MOZAIK
KERETTANTERVRENDSZER
AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK SZÁMÁRA
NAT 2003

ÉNEK-ZENE

1-4. évfolyam

Készítette:
Lassúné Ruskó Renáta

A kerettantervrendszert szerkesztette és megjelentette:
MOZAIK KIADÓ – SZEGED, 2004

TARTALOM

Óraterv	3
Célok és feladatok	3
1. ÉVFOLYAM	4
Fejlesztési követelmények	4
2. ÉVFOLYAM	6
Fejlesztési követelmények	6
A továbbhaladás feltételei	7
3. ÉVFOLYAM	8
Fejlesztési követelmények	8
A továbbhaladás feltételei	9
4. ÉVFOLYAM	10
Fejlesztési követelmények	10
A továbbhaladás feltételei	11
A tantervhez kapcsolódó eszközök	11
Szempontok a tanulói tevékenység értékeléséhez	11

Óraterv

Évfolyam	1.	2.	3.	4.
Heti óraszám	1	1	1	1,5
Éves óraszám	37	37	37	55,5

Célok és feladatok

Az ének - zene tantárgy alapvető célja a zene megszerettetése: az éneklés, zenélés, a zene befogadása, a zenei képességek fejlesztése. A zene megszerettetése révén olyan motivációk kialakítása, melyek elősegítik a tanulók aktív részvételét a zenei kommunikációban.

A zenei tevékenységformák- megértés, befogadás, reprodukálás, alkotás – kibontakoztatásával, zenei élményekhez juttatás és a tanulók személyiségének harmonikus, sokoldalú fejlesztése. Belső igény kialakítása az egyetemes emberi értékeket, érzelmeket hordozó és kifejező zene befogadására.

A zenei értékek megismertetésével a zenei ízlésformálás, a zenei ítélnőképesség fejlesztése, mely elősegíti a kritikai képesség kialakulását.

A zenei élmények elsődleges forrása az éneklés. Cél: a tiszta éneklés iránti igény és a helyes éneklési szokások kialakítása, mely során megnyílik a tanulók hallása a zenei anyanyelvünk befogadására. Az éneklési kultúra megalapozásával a tanulók érzelm és gondolatvilágának gazdagítása, előadói készségnek fejlesztése valósul meg.

Kiemelt feladat a zenei anyanyelv és a zenei készségek megalapozása, elmélyítése, zenei írás- olvasás alapjainak megteremtése, fejlesztése.

A zene gyökere a ritmus. A ritmuskészség fejlesztése a dalanyaghoz kapcsolódó mozgásos, táncos játékokkal, ritmusgyakorlatokkal az ének-zene órák folyamatos feladata. A koordinációs készségfejlesztés, helyes testtartás, egyszerű mozgáselemek elsajátíttatására, összekapcsolására a népi gyermekjátékok kiváló lehetőségeket nyújtanak.

A tudatosan válogatott zenei anyagok segítségével a tanulók ismerjék meg nemzeti kultúránk zenei értékeit, hagyományait.

A zenehallgatás célja és feladatai: a tanulók, tudatos és spontán zenei élményekhez juttatása. A zenei emlékezet, a gondolkodás, a koncentráció fejlesztése. A zenei hallás intenzív fejlesztése, a hangszínhallás kialakítása.

A dalanyag kiválasztásának szempontjai között szerepel a tantárgyak közötti integráció érvényesítése, megalapozva ezzel a más művészeti ágakkal és műveltségi területekkel való kapcsolat megteremtését.

1. ÉVFOLYAM

Fejlesztési követelmények

Éneklés: Az éneklés örömeinek felkeltése. Az osztály közös éneklése egységes hangszínnel, helyes levegővétellel. A gyermekdalok játékaiknak előadása a dalok ritmusának, hangulatának megfelelően.

Improvizáció: A zenei fantázia fejlesztése a megismert zenei elemek felhasználásával.

Zenehallgatás: Rövid, a tanulók számára befogadható zeneművek megfigyelése adott szempontok alapján. A tanult dallamok felismerése hangszeres feldolgozásban is. Az emberi énekhangok hangszínének megkülönböztetése. A megismert hangszerek hangjának megkülönböztetése, azonosítása.

Zenei ismeretek: A zenei olvasás – írás előkészítése a dallami, ritmikai és metrikai jelrendszer elemein keresztül. *Ritmikai elemek:* A dalok ritmusának érzékeltetése, az egyenletes löktetés érzetének kialakítása. A ritmusérzék fejlesztése a mérőütés és a dalritmus megkülönböztetésével. A rövid és hosszú hang képzetének kialakítása. A hangsúlyos és hangsúlytalan megkülönböztetése. *Dallami elemek:* A magas és mély hangok megkülönböztetése. A hangok relációjának megfigyelése. Dallamfordulatok felismertetése gyakorolt dalokban. Dalolás közben a mérsékelt tempó, a gyorsabb, lassabb, a dinamikai erők: halk, közepes, erős érzékeltetése.

Belépő tevékenység

Éneklés 18 óra

Éneklés pontos szöveggel, egységes dalindítással, a kezdőhang átvételével, megfelelő ritmusban. A tanult gyermek és játékdalok mozgással kísért előadása, a szövegtartalmat kifejező átélt éneklése. Helyes éneklési szokások: testtartás, levegővétel alkalmazása. A tanult dalok ismert dallamfordulatainak éneklése kézzelről. A zenei írás – olvasás alapjainak megismerése a tanult dalok ritmikai és dallami megfigyelésével.

Tartalom

A tanulók életkorának megfelelő hangterjedelmű népdalok és műdalok, népi mondókák. A társadalmi szokásokhoz és a természet változásaihoz kapcsolódó népi gyermekjátékok, ünnepkörök dalai.

Belépő tevékenység

Improvizáció 5 óra

Szabad rögtönzések tanult dallami és ritmikai elemek felhasználásával. Énekes párbeszéd. Mozdulatos improvizációk a dalok és mondókák szövege szerint.

Tartalom

Ismert ritmusértékek variálása önállóan. Saját név megjelenítése a tanult dallamhangokon. Visszhangjáték. Mozgáselemek egymáshoz rendelése. Ritmusmotívum kiegészítése, ritmuslánc.

Belépő tevékenység

Zenehallgatás 5 óra

Élő zenei bemutatás, a tanító énekére való figyelés. Rövid műzenei részletek megfigyelése adott szempontok szerint. A dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése, az alapvető tempókülönbségek összehasonlítása. A gyermek, női, férfi hangszínek megismerése. Az órákon használt ritmushangszerek és a metallofon, furulya, zongora, hegedű hangjának felismerése.

Tartalom

Tárgyi, környezeti zajok, zörejek. Az énekléssel elsajátított dallamok hangszeres feldolgozásai. A tanulók számára ismeretlen zenei anyagok a hangszínhallás fejlesztése érdekében. Az ünnepekhez kapcsolódó kórusművek, hangszeres feldolgozások. A Himnusz és a Szózat.

Zenei ismeretek 9 óra*Ritmikai elemek:*

Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségének megfigyeltetése, tudatosítása. Az egyenletes negyedes mérő ismerete és alkalmazása. Dalok felismerése jellemző ritmusmotívumok alapján. Motívum-hangsúly- ütem súly megéreztetése. A kettes ütem súlyrendje, érzékeltetése kétfázisú mozgással. Az elemi ritmusértékek, a negyed és szünetjele, a páros nyolcad begyakorlása. A megismert ritmikai elemek hangoztatása. Ritmusvisszhang, felelgetős gyakorlatok. Az ütemmutató, ütemvonal, záróvonal jelentése. Az ismétlőjel megfigyelése dalénekléshez kapcsolódóan. Dalritmus reprodukciója a megismert jelekkel, mély és gyakorlónév. A dalok ritmikai sajátosságainak megjelenítése, a dalritmust kifejező mozgásokkal, táncal. Kettes ütemek alkotása a begyakorolt dalok ritmusképleteinek, ritmusmotívumainak alkalmazásával.

Dallami elemek:

A magas és mély hangok megkülönböztetése. A hangok relációjának megfigyelése. A magas- mély képzet kialakítása. Hangmagassági viszonyok érzékeltetése nagy testmozgásokkal, majd egyre kisebb dallamrajzokkal. Pentaton dallamelemek éneklése. A szó, mi, lá hangok szolmizációs neve, kézjele, betűjele. A szó-mi-lá dallamfordulatok felismerése dalokban, reprodukciója kézjéről, betűkottáról.

Zenei olvasás-írás:

A vonalrendszer ismerete, a tanult hangok egymáshoz viszonyított helye a vonalrendszeren. Ismert motívumok kirakása többféle dó-hellyel, kézjéről és betűkottáról is. Azonos dallamfordulatok éneklése kézjel, betűjel és kottakép segítségével.

Tonalitás:

Ismert dalokból kiemelt pentaton dallamfordulatok éneklése.

Előadásmód:

A dalok hangulatának megfelelő tempó és dinamikai árnyaltság érzékeltetése. Halk, közép-erős és erős hangerő. Gyors, mérsékelt és lassú tempó.

Hangszín:

Az órákon használt ritmushangszerek és a metallofon, zongora, furulya, hegedű hangszínének felismerése. A gyermek-, a női- és a férfihang felismerése, megkülönböztetése.

A továbbhaladás feltételei

Az első évfolyam végén a tanterv nem határoz meg a továbbhaladáshoz feltételt, az első és második évfolyamot egy fejlődési szakasznak tekinti.

2. ÉVFOLYAM

Fejlesztési követelmények

Éneklés: Az éneklési készség fejlesztése, a csoportos éneklés szabályainak megtartásával. A dalok hangulatának megfelelő előadásmódra törekvés, pontos tempó és dinamika alkalmazása. Egységes hangzás kialakítása. A gyermekjátékdalok éneklése játékkal szerep szerint.

Improvizáció: Ritmus és dallam improvizáció készségének kialakítása a tanult zenei elemek alkalmazásával.

Zenehallgatás: A zenei élmény szóbeli megfogalmazása. Cselekményes zenék tartalmának szóbeli vagy más eszközökkel történő kifejezése. Újabb hangszerek, zenei együttesek megismerése. A hangzásbeli különbségek érzékelése. A belső hallás és zenei memória folyamatos fejlesztése.

Zenei ismeretek: A zenei írás-olvasás továbbfejlesztése. Dallami ritmikai elemek elsajátítása, a zenei kommunikáció fejlesztése.

Ritmikai elemek: A ritmusérzék továbbfejlesztése új ritmusértékek megismerésével. Tempóérzék fejlesztése: tempótartás, lassítás, gyorsítás. Motorikus képességek fejlesztése játékos mozgással és ütemezéssel.

Dallami elemek: A pentaton dallamhangok ismert dallamfordulatainak közös leolvasása, reprodukálása. A hallás után megismert dalok utószolmizálása kézzelről, betűkottáról. A tanult hangok elhelyezése a vonalrendszeren.

Belépő tevékenység

Éneklés 18 óra

Népi gyermekjátékok, népszokások előadása az éneklés és a mozgás harmonikus összekapcsolása. A dalok érthető szövegmondása, pontos ritmus és intonációs biztonság. Zenei hangsúlyok kifejezése az énekes előadásban. A dalok hangulatának megfelelő tempó és dinamikai árnyaltság érzékeltetése. Begyakorolt dalok éneklése osztinatóval. Pentaton hangkészletű dalok éneklése kézzelről, betűkottáról. Dallammotívumok felismerése hallás után. Kiscsoportos és egyéni éneklés, megfelelő légzéstechnikára törekvés.

Tartalom

Az életkori sajátosságoknak megfelelő népi gyermekjátékdalok, népszokások dalai. Népi mondókák. Magyar népdalok: jeles napok, ünnepkörök dalai, párosítók, tréfás dalok, életképek, foglalkozások dalai. Más népek népzenei anyagai, nemzeti és etnikai kisebbségek dalai. A korosztály számára befogadható, megtanulható műdalok. Az ünnepekhez kapcsolódó népdalok és műdalok.

Belépő tevékenység

Improvizáció: 5 óra

Ritmusosztinató kitalálása, előadása. Ritmusfelelgetős játékok. Önálló ritmusalkotás, ritmuskíséret rögtönzése a megismert ritmikai és metrikai keretben. Kérdés-felelet dallamok kiegészítése. Mozdágos improvizáció.

Tartalom

Ritmusvariálás, ritmus-kiegészítés ritmuslánc, ritmustelefon. A dallam ritmusához legjobban illő mozgáselem kiválasztása. Mondókák ritmizálása. Kérdés-felelet dallamokhoz szövegek alkotása. Saját név dallami és ritmikai megjelenítése.

Belépő tevékenység

Zenehallgatás 5 óra

Kórusművek hangzásbeli különbségének felismerése. A gyermekek hangszíne. A fuvola, fagott, a vonószekerek és fúvós szekerek hangszíne. Zenei karakterek megfigyelése. A bemutatott dalokban és hangszeres művekben a lassú-gyors tempó, a halk-hangos dinamikai különbségek felismerése. Hangmárgasságok hallás utáni megfigyelése. Kérdés-felelet motívumpár felismerése. A szöveges zene hangulatának érzékelése. Cselekményes zenék tartalmának megjelenítése.

Tartalom

Tanult dalok a belépő új hangszerek előadásában. Klasszikus műzenei szemelvények. Gyermekdalok és magyar népzenei feldolgozások. Cselekményes zenék a megismert hangszerek és zenei együttesek előadásában. Az ünnepekhez kapcsolódó kórusművek, hangszeres feldolgozások.

Zenei ismeretek 9 óra

Ritmikai elemek:

A féltértékű hang megfigyelése és tudatosítása, szünetének érzékelése, tudatosítása. Ritmusképletek elhelyezése kettes ütemben a megismert értékek alkalmazásával. A negyed, nyolcad, a fél értékek és szüneteik felismerése, jelének írása. Ritmusmotívumok folyamatos olvasása, hangoztatása kettes ütemben, önálló ritmusalkotás. Az egyenletes mérő érzékeltetése, hozzárendelése énekléshez, szöveghez. Dallam-éneklés ritmusnévvel. Dalok felismerése jellemző ritmusmotívumok alapján. Ritmusosztinató, ritmuskánon a tanult elemekkel, ritmushangszerekkel megszólaltatva.

Dallami elemek:

A belépő új elemek, az alsó lá, dó, ré hangok megfigyelése, tudatosítása. A hangok szolmizációs neve, kézjele betűjele. A teljes pentaton hangkészlet kézjele, betűjele, egymáshoz viszonyított helye. Ismert dallamfordulatok közös hangoztatása, leolvasása, reprodukálása. A hallás után tanult dalok utószolmizálása kézjelről, betűkottáról.

Zenei olvasás-írás:

A pentaton dallamhangok felismerése kézjelről, betűkottáról. Elhelyezése a vonalrendszeren többféle dó- helyen. Az első alsó pótvonal használata. Egyszerű olvasógyakorlatok elemzése, szolmizálása. Hangjegyzírás, betűkottáról a vonalrendszerbe. Szabályos kottakép kialakítása.

Tonalitás:

Pentaton dallamfordulatok éneklése kézjelről, betűkottáról. Lá és dó pentaton, átmenő fá és ti hangkészletű dalok éneklése.

Forma:

Zenei kérdés-felelet, motívumpár. Felismerése, kiegészítése, alkotása segítségével.

Hangszín:

Újabb hangszerek, zenei együttesek megismerése. A gyermekkar hangszínének megkülönböztetése a női kar hangszínétől. A vonószekerek és a fúvós zenekar. A fuvola és a fagott hangszínének felismerése. A hangszerek felismerése vizuálisan is.

A továbbhaladás feltételei

Éneklés

20 magyar népi mondóka, népi játék népdal, műdal csoportos éneklése emlékezetből, egységes hangszínnel, helyes levegővétellel. A gyermekdalokhoz tartozó játékok ismerete, mozgásanyagának megfelelő ritmusú és tempójú előadása. Együttműködés a csoportos éneklésben. A tanult népszokások ismerete. Ki-fejező szövegű éneklés, a dalok ritmusának, hangulatának megfelelően. Egyenletes lüktetéshez alkalmazkodó éneklés, járás. Dallamotívumok csoportos éneklése kézjelről.

Improvizáció:

Saját név ritmikai és dallami megjelenítése.

Zenehallgatás:

A vonós és fúvós hangszerek hangszínének megkülönböztetése. Vokális és hangszeres hangszínek felismerése.

Zenei ismeretek:

A tanult ritmusértékek felismerése, hangoztatása kottaképről. Tanult pentaton relációk olvasása, írása tanári irányítással. A vonalrendszer ismerete. Ritmusírás.

3. ÉVFOLYAM

Fejlesztési követelmények

Éneklés: A dalkincs bővítése, az éneklési készség fejlesztése. A hangterjedelem növelése. A dalok szövegű előadása tisztán, helyes légzéssel, jó ritmusban. A légzéstechnika fejlesztése, hangképzés, helyes artikuláció. Egyszerű kánonok csoportos éneklése. Tanult dalok egyéni előadása.

Improvizáció: Ritmus és dallam improvizáció készségének fejlesztése a tanult tempók, dinamikák, egyszerű zenei szerkezetek felhasználásával.

Zenehallgatás: A zenei élmény szóbeli megfogalmazása. Műzenei részletek elemzése szempontok szerint segítséggel. Zenei karakterek különbségének megfigyelése. Újabb hangszerek, zenei együttesek megismerése. A belső hallás és zenei memória folyamatos fejlesztése. Az emocionális érzékenység kifejtése.

Zenei olvasás-írás: A tanult dallami és ritmikai elemek felismerése betűkottáról és kottaképről. Ismert dalok szolmizálása és felismerése kottaképről és kézjelről. Dallammotívumok lejegyzése a tanult dőhelyekkel. Hangkészlet megállapítása.

Zenei ismeretek

Ritmikai elemek: A megismert ritmikai elemek bővítése. Új ütemfajta megismertetése. A ritmikai többszólamúság megalapozása. A mozgáskoordináció fejlesztése.

Dallami elemek: Dalrészletek reprodukciója és elemzése. A leggyakoribb pentaton fordulatok felismerése. Egyszerű kétszólamúság. A kánon fogalmának megértése.

Belépő tevékenység

Éneklés 18 óra

Táncos mozgáselemek összekapcsolása énekes gyermekjátékokkal. (Járás, egy és kétlépéses csárdás, sarokemelés negyedes értékkel.) Népdaléneklés alkalmazkodó ritmusban. A dallamanyaghoz tartozó játékok önálló alkalmazása. A játékszerepeknek megfelelő viselkedés. Több versszakból álló dalok előadása emlékezetből. Egyszerű kánonok csoportos előadása tanári irányítással. Ritmushangszerek használata a dalok kíséretéhez (kisdob, triangulum, cintányér, tikfa, csörgődob). Kétszólamú ritmusgyakorlatok hangoztatása csoportosan és párban. Az eddig tanult zenei kifejezőeszközök alkalmazása a zenei tartalom közvetítésére.

Tartalom

A korosztály értelmi és érzelmi fejlettségének megfelelő dalanyag. Szerepjátzó gyermekjátékok. Magyar népdalok, népszokások dalai (párosítók, tréfás dalok, jeles napok dalai, életképek, szerelmi dalok, foglalkozások dalai, gúnyolódók). A magyar népdalokkal tartalmi rokonságot mutató európai gyermekdalok. Műdalok. Az ünnepekhez kapcsolódó műdalok és népdalok. Könnyű kánonok.

Belépő tevékenység

Improvizáció 4 óra

Egyszerű variációk szerkesztése. Szaporítás ritkítás. Játékok a dinamikával és a tempóval. Hiányzó ritmusmotívum vagy dallamotívum pótlása. Azonos dallamhoz különböző befejezés rögtönzése.

Tartalom

Dallam és ritmus-kiegészítés. Zenei kérdés felelet pentaton dallamokkal. Szövegre, versre ritmus és dallam rögtönzése adott keretben. Ismert dalok motívumainak átrendezése.

Belépő tevékenység

Zenehallgatás 5 óra

Kórusművek hangzásbeli különbségének felismerése. A nőikar és a férfikar hallás utáni megnevezése. Műzenei részletek elemzése tanítói segítséggel, megadott szempontok szerint. Hangulatok, előadásmódok, karakterisztikus elemek megállapítása. A tartalom és a zenei kifejező eszközök összefüggéseinek megfigyelése a cselekményes zenében. A kürt és az üstdob hangjának felismerése.

Tartalom

Női-kari, férfi-kari, vegyes kari művek Az életkornak megfelelő, zenetörténeti korokból válogatott népi és műzenei szemelvények. Cselekményes zenék. Kisebbségi és nemzetiségi népzenei felvételek.

Belépő tevékenység

Zenei olvasás-írás 5 óra

Az eddig tanult dallamhangok felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről. Elhelyezésük a vonalrendszeren. A motívum fogalma. Új ritmusmotívumok és dallammotívumok leírása tanítói irányítással. Hallás után tanult dalok utószolmizálása. A dalok hangkészletének megállapítása. Daltanulás kézjelről és betűkottáról. A megismert ritmuselemek olvasása kottaképről, ritmusírás diktálás után hangszeres hangoztatás alapján.

Tartalom

Magyar népdalok és az életkornak megfelelő műdalok. Olvasógyakorlatok.

Zenei ismeretek 5 óra

Ritmikai elemek:

Az egész értékű hang megfigyelése, és tudatosítása, szünetének érzékelése, tudatosítása. Az önálló nyolcad és szünetjele megfigyelése, tudatosítása. A szinkópa lüktetésének érzékeltetése, hangoztatása, írása. Az átkötött hang fogalmának megismerése. A négyes ütem súlyrendje, érzékeltetése négyfázisú mozgással. A tanult ritmusértékek elhelyezése négyes ütemben. Kétszólamú ritmusgyakorlatok hangoztatása csoportosan és párban is.

Dallami elemek

A belépő új hangok a felső dó, az alsó szó megfigyelése ismert dalokban, tudatosítása. A hangok szolmizációs neve, kézjele, betűjele, viszonyított helye. Dallam felismerése jelrendszerről.

Előadásmód

A dalok hangulatának megfelelő tempó és dinamikai árnyaltság érzékeltetése. Alkalmazkodó ritmus, tempo giusto, parlando, legato-staccato.

Népzene

A magyar népdalok sorszerkezete.

Hangszín

A női-kar, a férfi-kar és a vegyes kar hangzásának megkülönböztetése. A kürt és az üstdob hangszínének felismerése.

A továbbhaladás feltételei

Éneklés: A dalanyagból kiválasztott további 10 dal éneklése emlékezetből, a tanult technikai megoldások, tempójelzések és dinamikai jelek alkalmazásával.

Improvizáció: Azonos dallamhoz befejezés rögtönzése.

Zenehallgatás: A kürt és az üstdob megnevezése hangzás alapján. A megismert kórustípusok hallás utáni megnevezése.

Zenei olvasás-írás, zenei ismeretek: Ritmusképletek elrendezése, értelmezése ütemmutató szerint. Jellemző dallamfordulatok felismerése kottaképről.

4. ÉVFOLYAM

Fejlesztési követelmények

Éneklés: A dalkincs további bővítése, az éneklési kultúra megalapozása. A hangterjedelem növelése. A tanult dalok átélt, hangulatnak megfelelő előadása. Éneklés könnyű osztinató kísérettel emlékezetből és kottából. A többszólamú éneklési készség fejlesztése.

Improvizáció: A zenei fantázia fejlesztése. Rögtönzések a megismert dallami és ritmikai elemekkel. Mozgásos improvizáció a fantázia szabadságával.

Zenehallgatás: Önálló véleményalkotás a meghallgatott zeneművekről és előadásukról. Újabb hangszerek megismerése. A koncentrált figyelem időtartamának növelése. Az emocionális érzékenység fejlesztése. A megfigyelőképesség és a zenei formaérzék fejlesztése.

Zenei olvasás-írás: A tanult ritmusok, ütemfajták, dallammotívumok felismerése, olvasása, lejegyzése. Hangnevek meghatározása a vonalrendszerben a relatív szolmizáció alapján.

Zenei ismeretek

Ritmikai elemek: A megismert ritmikai elemek bővítése. A dalok ritmikai sajátosságainak megjelenítése mozgással, tánccal, kreatív játékokkal.

Dallami elemek: Jellemző dallammotívumok reprodukálása. A hangközhallás megalapozása.

Belépő tevékenység

Éneklés 26 óra

Énekléstechnikai gyakorlatok a hangterjedelem további bővítésére „a-e”-ig. A fokozatos halkítás és erősítés a zenei mondanivaló kifejezésére. Szolmizált éneklés kottaképről. Hétfokú dallam éneklése szolmizálva kézfajról. Bicíniumok csoportos előadása.

Tartalom

Magyar népdalok, népi gyermekjátékok (lakodalom leánykérés, kézfogó, jeles napok dalai, életképek). Európai népdalok. Ünnepek dalai. (társadalmi ünnepek, egyházi ünnepek, zenei ünnepek) Nemzeti és etnikai kisebbségek dalai. Könnyű kétszólamú kánonok, bicíniumok. Himnusz

Belépő tevékenység

Improvizáció 4 óra

Variációs készségfejlesztés a megismert ritmikai, dallami elemekkel. Ritmuskíséret rögtönzése ismert dallamhoz az új ritmuselemekkel. Rövid zenei szemelvényekhez mozdulatok rögtönzése.

Tartalom

Dallam és ritmus-kiegészítés „hiánypótlás” az ismert zenei elemekkel. Szövegre ritmus és dallam rögtönzése adott keretben. Dallam- és ritmusvariálás. A zenei élmény befogadását kifejező mozdulatok rögtönzése.

Belépő tevékenység

Zenehallgatás 5,5 óra

A vegyes kar szólamainak felismerése és megnevezése. A fokozatos halkítás, erősítés megfigyelése műzenei példákban. A klarinét és cselló hangszínének felismerése. Az alsó tagozaton megismert hangszerek hangjának felismerése zeneművekben. Műzenei részletek elemzése megfigyelési szempontok alapján tanítói segítséggel.

Tartalom

Tanult dalok vegyes kari feldolgozásai. Hangszeres és vokális népdalfeldolgozások. Hangszeres karakterdarabok. Műzenei szemelvények. Az ünnepekhez kapcsolódó zeneművek.

Belépő tevékenység

Zenei olvasás-írás 8 óra

A tanult ritmusértékek felismerése, olvasása kottaképről. Ritmusírás diktálás után. Daltanulás kézjéről, betűkottából, hangjegyről tanítói segítséggel előkészítés után. Hangkészlet, ütemmutató, sorszerkezet megállapítása. Dallammotívumok írása jelrendszerről jelrendszerre. Dallamolvasás fá és ti hangokkal. Hétfokú dallamfordulatok olvasása, írása.

Tartalom

A tanult dalanyag. Öt- és hétfokú olvasógyakorlatok.

Zenei ismeretek 8 óra

Ritmikai elemek: A pontozott félkotta megfigyelése, tudatosítása, szünetének érzékelése, tudatosítása jelölése. A nagy éles-nyújtott ritmus lüktetésének érzékeltetése, hangoztatása, írása. A hármas ütem súlyrendje, érzékeltetése háromfázisú mozgással, jelölése. A váltakozó ütem fogalmának megismerése.

Dallami elemek: A belépő új hangok a fá és a ti megfigyelése ismert dalokban, tudatosítása. A hangok szolmizációs neve, kézjele, betűjele, viszonyított helye. Hétfokúság.

Tonalitás: Pentachord, hexachord.

Forma: Népdalformák.

Előadásmód: Crescendo-decrescendo.

Hangszín: A vegyes kar szólamainak felismerése, megnevezése. A klarinét és a cselló hangszínének felismerése.

A továbbhaladás feltételei

Éneklés: A dalanyagból kiválasztott további 10 magyar népdal, műdal közös éneklése emlékezetből. A Himnusz szöveghű éneklése. Az iskolai ünnepekhez kapcsolódó dalok éneklése.

Improvizáció: Ritmussor szabad és kötött szempontok szerinti rögtönzése maximum 8 ütem terjedelemben.

Zenehallgatás: A meghallgatott zenés mesék felidézése. A zenei karakterdarabok szóbeli jellemzése. A tanult népdalok felismerése zeneművekben, feldolgozásokban.

Zenei olvasás-írás, zenei ismeretek: Tanult dalok szolmizálása tanítói segítséggel. Dalrészletek olvasása és kottába írása tanítói segítséggel. Az alsó tagozaton tanult ritmusértékek és ritmusképletek felismerése és megszólaltatása kottaképről, hármas ütemben is.

A tantervhez kapcsolódó eszközök

Ének-zene munkatankönyv 1.2 3.4. Mozaik Kiadó

Tanmenetjavaslat Mozaik Kiadó

Zenehallgatási anyag CD Mozaik Kiadó

Dallamkirakó

Hangoszlop-kocka

Furulya, metallofon, ritmushangszerek

Szempontok a tanulói tevékenység értékeléséhez

Folyamatos megfigyelés alapján szövegesen, a jó teljesítmény megerősítésével, a tanulók egyéni előrehaladásához viszonyítva.

Éneklés: Részvétel a közös éneklésben és játékban. A tanult dalok ismerete. A közös éneklés szabályainak megtartása, a dalok hangulatának megfelelő előadásmód. Formáló, segítő értékelés a szöveghű és tiszta éneklés elérése érdekében.

Zenei ismeretek: A tanult zenei elemek felismerése, reprodukálása. Az írásbeli munkák önálló megoldása.

Zenehallgatás: Hangszínhallás: az emberi hangok, a tanult hangszerek hangszínének felismerése egyénileg.